

Brüssel, 22.5.2017
COM(2017) 503 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2017. aasta riiklikku reformikava
ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2017. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2017. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,²

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,³

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 16. novembril 2016 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁴ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,⁵ milles ei nimetatud Tšehhi Vabariiki ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2017. aasta aruanne Tšehhi Vabariigi kohta⁶ avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Tšehhi Vabariigi edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Tšehhi Vabariigis ei esine makromajanduslikku tasakaalustamatust.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² COM(2017) 503 final.

³ P8_TA(2017)0038, P8_TA(2017)0039 ja P8_TA(2017)0040.

⁴ COM(2016) 725 final.

⁵ COM(2016) 728 final.

⁶ SWD(2017) 69 final.

- (3) Tšehhi Vabariik esitas 25. aprillil 2017 oma 2017. aasta riikliku reformikava ja oma 2017. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest 2014.–2020. aastal rahastatavates riiklikes programmides. Nagu on nähtud ette kõnealuseid fonde reguleeriva õigusaktiga,⁷ võib komisjon liikmesriigilt nõuda, et see vaataks läbi oma asjaomased Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavad programmid ja muudaks neid, kui see on vajalik riigipõhiste soovitude rakendamise toetamiseks. Komisjon on esitanud täiendavad suunised nende normide kohaldamiseks⁸.
- (5) Tšehhi Vabariigi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2017. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks nominaalne eelarvepositsioon olema 2016.–2020. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarveeesmärk (struktuurne puudujääk 1,0 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja olema 2020. aastal 32,7 %. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Kuigi eelarveeesmärkide saavutamise seotud riskid tunduvad olevat üldjoontes tasakaalus, võib avaliku sektori investeringute mahu märkimisväärne langus 2016. aastal (seoses uue ELi rahastamistsükliga) tuua 2017. aastal kaasa nende taastumise oodatust suuremas mahus. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist peaks struktuurne eelarvepositsioon vähenema kuni 0 %ni SKPst 2017. aastal ja –0,2 %ni SKPst 2018. aastal ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Tšehhi Vabariik täidab 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.
- (6) Pikas perspektiivis on Tšehhi Vabariigi eelarve jätkusuutlikkusega seotud riskid keskmised. Need riskid tulenevad peamiselt elanikkonna vananemisega seotud kulutuste prognoositavast mõjust, eelkõige tervishoiu ja pensionide valdkonnas. Pikaajaliste tervishoiukulutuste prognoositav kasv on murettekitav nii tervishoiusüsteemi juhtimise kui ka kulutõhususe osas, kuna süsteem toetub olulisel määral kulukale statsionaarsele ravile. Mõned meetmed on praegu rakendamisel, kuid käegakatsutavaid tulemusi veel ei ole. Hiljuti pensionisüsteemi muutmiseks vastuvõetud või kavandatud meetmed võivad rakendamise korral riigi rahanduse olukorda pikas perspektiivis halvendada. Esiteks võttis parlament vastu õigusakti, millega antakse valitsusele volitused pensionide indekseerimismehhanismi paindlikumaks kohandamiseks. Lisaks sellele on parlamendis arutusel ettepanekud seada seadusjärgse pensioniea ülempiiriks 65 eluaastat ja kehtestada pensioniea korrapärase läbivaatamise mehhanism. Arutlusel on ka muud ettepanekud, mis käsitlevad näiteks pensionide soodsamat indekseerimisvalemit ja laste arvust sõltuvaid diferentseeritud sotsiaalkindlustusmaksid.
- (7) Jaanuaris 2017 võttis parlament vastu vastutustundliku eelarvepoliitika seaduse, mille abil püütakse kõrvaldada Tšehhi eelarveraamistiku peamised puudujäägid, sest

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006) artikkel 23 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

⁸ COM(2014) 494 final.

hiljutise hindamise kohaselt oli see üks nõrgemaid ELis. Sõltumatut eelarvenõukogu, kes õigusnormide rakendamist jälgiks, ei ole siiski veel ametisse nimetatud. Uute meetmete rakendamine on äärmiselt oluline eelarveraamistiku tõhusamaks ja stabiilsemaks muutmiseks.

- (8) Tšehhi Vabariigis on probleemiks nii korrupsiooni ennetamine kui ka puuduste kõrvaldamine riigihangete korraldamises. Kuigi mitmed valitsuse korrupsioonivastase programmi meetmed on rakendatud ja muud reformid käimas, ei jõua korrupsioonjuhtumid tegelikkuses alati kohtusse. Üldiselt puudub Tšehhi riigihangete praktikas endiselt piisav konkurents, mille tunnustuseks on ühe pakkumisega menetluste ja otselepingute suur hulk eriti IT-sektoris. Ebapiisav koolitustugi ning koondatud hankestruktuuride ja pädevuskeskuste puudumine takistavad riigihangete muutumist professionaalsemaks ja kulutõhususe saavutamist riigihangetel. Iseloomustavaks asjaoluks on ka see, et hankelepingu saamise tingimuseks on harva kvaliteet. Üleminek e-riigihangetele on vaevuline. Probleemiks on siin vajadus parandada riiklikku elektrooniliste riigihangete platvormi ning selgitada Tšehhi e-riigihangete turul juba tegutsevate erasektori teenusepakkujate teenuste suhtes kohaldatavat õigusraamistikku.
- (9) Tšehhi Vabariigi ettevõtluskeskkonda nõrgestavad suur regulatiivne koormus ja mitmed haldustakistused eriti seoses lubade menetlemise ja maksude maksmisega. Valitsus esitas 2016. aasta septembris ehitusseaduse ja sellega seotud õigusaktide muudatusettepaneku, mille eesmärk on kiirendada ja ühtlustada ehituslubade andmist, integreerides menetluse keskkonnamõju hindamise. Muudatusettepanek on praegu parlamendis arutlusel. Ettevõtete maksukuulekuse kulud on jätkuvalt ELi keskmisest suuremad. Puuduste hulka tuleb lugeda maksuseadustiku sagedane muutmine. Puuduliku maksukuulekuse probleemi lahendamine on Tšehhi ametiasutuste jaoks prioriteet, kuid seaduste lihtsustamisele ei ole palju tähelepanu pööratud. Seni esitamata tulumaksuseaduse eesmärk on maksuseadustiku lihtsustamine, kuid seaduse eelnõu ei ole veel valmis.
- (10) E-valitsuse teenuste kasutamine on Tšehhi Vabariigis üks ELi madalamaid, kuid see on alates 2015. aastast kasvanud. Tšehhi ametiasutused on võtnud meetmeid e-valitsuse teenuste kättesaadavuse parandamiseks, kuid paljud neist on alles rakendamisel ning mõningaid üksikmeetmeid ei ole veel käivitatud. Vastutus teenuste kasutuselevõtmise eest on jagatud mitme ministeeriumi vahel, kuid sidusrühmade hinnangul on valdkondadevaheline koostöö piiratud.
- (11) Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud, kuid see ei kajastu teadus- ja arendustegevuse tulemuste kvaliteedi paranemises. Teadus- ja arendustegevuse süsteemi juhtimise reform on käimas, kuid uuendusi ei ole veel täiel määral rakendatud. Valitsus kiitis veebruaris 2017 heaks uue hindamismetoodika (Metodika 17+), mille eesmärk on tugevdada alus- ja rakendusuuringute rahastamise mehhanisme. Teadusasutuste ja ettevõtete vaheliste seoste tugevdamiseks on võetud meetmeid, mis toetuvad Tšehhi innovatsiooniplatvormide struktuursele mõjule.
- (12) Haridustulemused on üldiselt head, kuid põhioskuste tase on halvenenud. Õpilaste sotsiaalmajanduslik taust mõjutab tulemusi märkimisväärselt. Selgeks murekohaks on ebasoodsas olukorras olevate rühmade, eelkõige romade kehvad õpitulemused. Hinnangute kohaselt jätab väga suur osa roma lapsi kooli pooleli. Kaasava hariduse edendamiseks on võetud hulk seadusandlikke ja haldusmeetmeid, mille rakendamine on algamas. Need meetmed peaksid aitama vähendada lõhet roma ja mitteroma laste

haridustaseme ja õpitulemuste vahel. Parlament võttis 2016. aasta märtsis vastu haridusseaduse muudatused, millega laiendatakse kohustuslikku haridust alushariduse viimasele aastale ja tagatakse väiksemate laste õigus lasteaiakohale. Sellele vaatamata takistab ebavõrdsus haridussüsteemis inimkapitali kvaliteedi parandamist ja osutub hilisemas elus takistuseks ka tööturul. Õpetajatele kehtivate nõuete karmistamine ja õpetajaskonna vananemine tähendavad, et õpetajaameti atraktiivsuse suurendamine on jätkuvalt probleemiks. Osaliselt on selle põhjuseks suhteliselt madal palk, kuigi palku on viimastel aastatel tõstetud. Valitsus on pärast mitmeid edasilükkamisi lõpuks heaks kiitnud õpetajate ja pedagoogilise personali uue karjäärisüsteemi, mille eesmärk on elukutse atraktiivsust suurendada. ELi vahenditest toetatakse pideva kutsealase enesetäiendamise võimaluste loomist õpetajatele, eelkõige on selline enesetäiendus seotud segarühmade õpetamise ja kaasava haridusega. 2016. aasta jaanuaris kiitis parlament heaks kõrgharidusreformi ja nüüd tuleb jälgida selle tulemusi. Kavas on reformida ka kõrgharidusasutuste rahastamise süsteemi.

- (13) Tööpuuduse tase on Tšehhi Vabariigis jätkuvalt langustrendis. Keerukamaks muutuvate tööturutingimuste tõttu on tööandjatel raskem töötajaid tööle võtta. Puuduste kõrvaldamisel oleks abiks alaesindatud rühmade, nagu väikelaste emade, madala kvalifikatsiooniga töötajate ja roma kogukonna liikmete kaasamine tööturule. Seni tööturult kõrvale jäänud rühmade osalemist aitaksid edendada riikliku tööturuasutuse teavitustöö ja aktiivsuse suurendamise meetmete tõhustamine ning asjakohased ja suunatud aktiivsed tööturumeetmed ja personaalsed teenused. Väikelaste emade osalemist tööturul takistab taskukohase hinnaga ja kvaliteetsete lastehoiuteenuste püsiv puudus, eelkõige kuni kolmeaastaste laste jaoks, pikk vanemapuhkus, paindliku tööaja korralduse vähene kasutamine mõlema vanema puhul ning vanemapuhkuse vähene kasutamine isade poolt. Viimastel aastatel on võetud meetmeid nende puuduste kõrvaldamiseks. Madala kvalifikatsiooniga töötajate tööturutulemused on võrreldes kõigi muude rühmadega siiski märgatavalt nõrgemad. Parlament arutab praegu sotsiaaleluruume käsitlevat õigusraamistikku, milles määratakse eeldatavasti kindlaks riiklikud standardid ja sihtrühmad.
- (14) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Tšehhi Vabariigi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Tšehhi Vabariigile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse on võetud nende asjakohasust Tšehhi Vabariigi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast ning vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist.
- (15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu lähenemisprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, et Tšehhi Vabariik täidab eeldatavasti stabiilsuse ja kasvu pakti.

SOOVITAB Tšehhi Vabariigil võtta aastatel 2017–2018 järgmisi meetmeid.

1. Tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, võttes arvesse elanikkonna vananemist. Suurendada riiklike kulutuste mõjusust, võideldes eelkõige korruptsiooni ja ebatõhusate tavade vastu riigihangete korraldamises.
2. Kõrvaldada majanduskasvu takistused, ühtlustades ehituslubade andmise menetlust ja vähendades veelgi ettevõtete halduskoormust, võttes kasutusele olulised e-valitsuse teenused, parandades teadus- ja arendustegevuse kvaliteeti ning edendades alaesindatud rühmade tööhõivet.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*